

НАУКОВІ ПРАЦІ НАУКОВІ ПРАЦІ

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

ВИПУСК 42

Кам'янець-Подільський
«Аксиома»
2016

Рецензенти:

С. Т. Шабат-Савка, доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Е. С. Соловей, доктор філологічних наук, професор, член Українського центру Міжнародного ПЕН-клубу

Друкується за ухвалою вченої ради

*Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол №15 від 01.12.2016 р.)*

Міжнародна редакційна колегія:

С. Д. Абрамович, доктор філологічних наук, професор; *О. С. Волковинський*, доктор філологічних наук, професор; *О. В. Галайбіда*, кандидат філологічних наук, доцент; *В. О. Казимір*, кандидат філологічних наук, доцент; *О. В. Кеба*, доктор філологічних наук, професор (заступник відповідального редактора); *Б. О. Коваленко*, кандидат філологічних наук, доцент; *М. Г. Кудрявцев*, доктор філологічних наук, професор; *В. С. Кшевецький*, кандидат філологічних наук, доцент; *Аркадій Мажец*, доктор габілітований, професор Академії ім. Яна Длугоша в Ченстохові (Республіка Польща); *Ю. О. Маркітантов*, кандидат філологічних наук, професор (відповідальний секретар); *А. А. Марчишина*, кандидат філологічних наук, доцент; *Л. М. Марчук*, доктор філологічних наук, професор (відповідальний редактор); *Г. Й. Насмінчук*, кандидат філологічних наук, професор; *А. С. Попович*, кандидат філологічних наук, професор; *О. А. Рарицький*, кандидат філологічних наук, доцент; *П. Л. Шулик*, кандидат філологічних наук, професор; *Емілія Янігора*, доктор, доцент Католицького університету в Ружомберку (Словачина).

Міжнародна наукова рада:

Уршуля Груца-Мьонсік, доктор наук педагогічних, ад'юнкт Жешівського університету (м. Жешів, Республіка Польща); *А. В. Жуков*, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської мови Новгородського державного університету ім. Ярослава Мудрого (м. Великий Новгород, Російська Федерація); *Б. П. Іванюк*, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської класичної літератури і теоретичного літературознавства Єлецького державного університету імені І. О. Буніна (м. Єлець, Російська Федерація); *Данута Кристина Мажец*, доктор габілітований, професор Академії ім. Яна Длугоша в Ченстохові (м. Ченстохов, Республіка Польща); *І. В. Остапенко*, доктор філологічних наук, професор кафедри міжмовних комунікацій та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (м. Сімферополь, Україна); *О. С. Силаєв*, доктор філологічних наук, професор кафедри російської та світової літератури Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди (м. Харків, Україна); *В. І. Силантьєва*, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, Україна); *Н. М. Сологуб*, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ, Україна); *О. О. Тараненко*, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (м. Київ, Україна); *Антон Фабіян*, доктор габілітований, професор університету Павла Йозефа Шафарика в Кошицях (м. Кошице, Словачина).

НЗ4 Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 42. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2016. – 276 с.

У збірнику наукових праць висвітлюються актуальні проблеми сучасного мовознавства, літературознавства, методики викладання філологічних дисциплін, представлено широкий спектр наукових розробок вітчизняних і закордонних дослідників.

Видання адресовано професійним філологам, докторантам і аспірантам, усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку філології.

УДК 80: 001(045)
ББК 80

Тексти статей подаються в авторській редакції

Рік заснування – 1993. До 1999 р. – Збірник наукових праць
Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Серія філологічна

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України з філологічних наук
(Наказ Міністерства освіти і науки України № 820 від 11.07. 2016 року)

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації
серія КВ No14660-3631ПР від 01.12.2008 р.

Збірник наукових праць «Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки» проіндексовано у міжнародних наукометричних базах:
Index Copernicus (IC), GOOGLE SCHOLAR

SCIENTIFIC PAPERS
SCIENTIFIC PAPERS

**OF KAMIANETS-PODILSKY
IVAN OHIYENKO
NATIONAL UNIVERSITY**

PHILOLOGICAL SCIENCES

ISSUE 42

Kamianets-Podilsky
«Aksioma»
2016

Reviewers:

S. T. Shabat-Savka, Doctor of Philology, Professor of Modern Ukrainian language department of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University;

E. S. Solovei, Doctor of Philology, Professor, member of Ukrainian Centre PEN International NGO

*The publication is approved by the decision of the Scientific Board
of Kamianets-Podilsky Ivan Ohiienko National University
(protocol №15 of 01.12.2016)*

International editorial board:

S.D. Abramovych, Doctor of Philology, Professor; **O.S. Volkovynskiy**, Doctor of Philology, Professor; **O.V. Halaibida**, Candidate of Philology, Associate Professor; **V.O. Kazymir**, Candidate of Philology, Associate Professor; **O.V. Keba**, Doctor of Philology, Professor (Deputy Editor-in-Chief); **B.O. Kovalenko**, Candidate of Philology, Associate Professor; **M.H. Kudriavtsev**, Doctor of Philology, Professor; **V.S. Kshevetskiy**, Candidate of Philology, Associate Professor; **Arkadiusz Marzec**, Doctor Habilitatus, Professor of the Jan Długosz University in Częstochowa (Poland); **Yu.O. Markitantov**, Candidate of Philology, Professor (Assistant Editor); **A.A. Marchyshyna**, Candidate of Philology, Associate Professor; **L.M. Marchuk**, Doctor of Philology, Professor (Editor-in-Chief); **H.I. Nasmynchuk**, Candidate of Philology, Professor; **A.S. Popovych**, Candidate of Philology, Professor; **O.A. Rarytskiy**, Candidate of Philology, Associate Professor; **P.L. Shulyk**, Candidate of Philology, Professor; **Emilia Yanihora**, Doctor, Associate Professor of the Catholic Ruzomberk University (Slovakia).

International Scientific Council:

Urszula Gruca-Miqsik, Doctor of Pedagogics, Junior Scientific Assistant in University of Rzeszów (Poland); **A.V. Zhukov**, Doctor of Philology, Professor, Head of Russian language department of Novhorod Yaroslav Mudryi state University (Velikiy Novgorod, Russian Federation); **B.P. Ivaniuk**, Doctor of Philology, Professor, Head of Russian classical literature and theoretical literary criticism department of Yelets I. O. Bunin state University (Yelets, Russian Federation); **Danuta Marzec**, Doctor Habilitatus, Professor of the Jan Długosz University in Częstochowa (Poland); **I.V. Ostapenko**, Doctor of Philology, Professor, Head of the department of Interlingual Communication and Journalism of the Tavria V.I. Vernadskiy national University (Simferopol, Ukraine); **V.I. Sylantieva**, Doctor of Philology, Professor, Head of foreign literature department of Odesa I. I. Mechnykov national University (Odesa, Ukraine); **N.M. Solohub**, Doctor of Philology, Professor, leading official of the Institute of the Ukrainian language at the National Academy of Science of Ukraine (Kyiv, Ukraine); **O.O. Taranenko**, Doctor of Philology, Professor, leading official of the O. O. Potebnia Institute of Linguistics at the National Academy of Science of Ukraine (Kyiv, Ukraine); **Anton Fabian**, Doctor Habilitatus, Professor of Pavlo Yozef Shafaryk University in Koshytse (Koshytse, Slovakia).

N34 **Scientific papers of Kamianets – Podilsky Ivan Ohiienko National University: Philological Sciences. Issue 42.** – Kamianets-Podilsky: Aksioma, 2016. – 276 p.

This collection of scientific papers represents topical issues of modern linguistics, literary criticism, methods of teaching philological disciplines and a wide range of scientific studies made by local and foreign researchers.

The issue is addressed to professional philologists, graduate and doctorate students and all those interested in the state of the art of philology.

UDC 80: 001(045)
LBC 80

The texts of articles are given in authorial versions

Founded in 1993. Prior to 1999 published as

«The scientific papers of Kamianets – Podilsky State Pedagogical Institute. Philological series.»

The collection is put on the List of Ukrainian scientific professional editions in philological sciences (The Decree of the Ministry of Education and Science of Ukraine №820 from 11.07.2016)

Certificate of state registration of the printed mass medium
KB № 14660-3631 IIP of 01.12.2008

The collection of research papers «Scientific papers of Kamianets – Podilsky Ivan Ohiienko National University: Philological Sciences» is indexed in the following international scientometric databases:
Index Copernicus (IC), GOOGLE SCHOLAR

СYBER- ТА HYPER- У ЛЕКСИЦІ СУЧАСНОГО ФРАНКОМОВНОГО ІНТЕРНЕТУ

Постановка проблеми в загальному та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У цьому дослідженні ми пропонуємо проаналізувати продуктивність префіксів грецького походження *cyber-* та *hyper-* в онлайн-ресурсах, зокрема в спеціалізованих, а також їхньої обсервації у переліку слів, наявних і доступних у розділі *Néologie coopérative* Банку слів (*La Banque des mots*). Саме розглядаємо модерні тенденції інноваційних процесів по відношенню до позначень цих префіксів *cyber-* та *hyper-*.

Стосовно корпусу неолексем з елементом *cyber*, нами були відібрані тексти з інтернет-джерел, а також застосовані спеціальні онлайн-словники, які дозволили оцінити важливість механізму неологічного творення зі залученням *cyber-* та *hyper-*, який діє сьогодні на всіх мовних рівнях.

Ми також вважали необхідним, а відтак корисним перегляд глосарія «Світу інформатики» (*Le Monde informatique*), глосарія міжнародного центру з розвитку (*Centre international pour le développement de l'informatique en français (CIDIFO)*), глосарія *France Télécom*, журналів *Journal officiel*, теми яких концентруються на такій лексиці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми і на які спирається автор. Вивчення та аналізом новотворів у сфері інформаційних технологій, і зокрема, в германістиці займається значна кількість лінгвістів, серед яких Ю.А. Зацний, С.М. Єнікеева, Р.К. Махачашвілі, М.О. Жулінська. Щодо проблем функціонування *cyber-*, *hyper-* у вітчизняній романістиці, то це питання не мало достатнього висвітлення.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У нашому дослідженні ми виходили з концепту синтеми, запропонованого А. Мартіне, яку науковець ідентифікує, як (багато)значну одиницю, що складається з двох або кількох монем. Він вивчає створення певних синтем, створених з допомогою дериваційних засобів на одній основі завдяки *афіксам* (префіксам і суфіксам), так само, як інші дві форми формування неолексем, які стосуються *конфіксації*, і, які презентуються таким чином:

– конфіксована синтема, утворена з допомогою двох конфіксованих монем, тобто двох монем, які не є вільними: *bipudes, multilingues*;

– конфіксована синтема, утворена з допомогою однієї кофіксованої монемою і іншої вільної монемою: *géopolitique, télévision* [4, 262].

Присутність цих типів структур, що пояснюють творення окремих неолексем у мові, дозволяє звернутися до корпусу нових слів, застосовуючи інструмент, який виявляється повнішим і точнішим, аніж підхід, запропонований А. Міттераном [6].

Проте, саме А. Мартіне підкреслює те, що «створення терміну *синтема* була зумовлена амбівалентністю терміна *слово*, який багато науковців спробували застосувати його до будь-якої одиниці з/без флексійного елемента [5]. Так, потрібно розглядати механізми неологічного творення в рамках цього нового підходу, який робить з синтеми і її складових, тобто монем, своєрідний важливий спостережний пункт аналізу.

Використовуючи підхід А. Мартіне, Шеол-Хун Хонг показав, що деривація є «найкреативнішим способом в неології сучасної французької мови» [3, 107], і, що механізм конфіксації скісно через грецькі і латинські монемою, є методом, який став поширеним в науковій мові XVIII ст., видається таким, що активізувався та став продуктивним у мові сучасної французької мови. Ми вважаємо, що це є тенденціями, які, характеризуючи французьку мову, сприяли переходу до неї цих синтагм, створених в англійській мові, виходячи з однакового механізму неології: наприклад, англійські терміни *cyberspace – cyberpunk і hypertext – hyperlink* були створені саме завдяки механізмам конфіксації і деривації з допомогою монем грецького і латинського походження. У межах нашого дослідження буде цікавим прослідкувати способи використання цих монем у французькій мові для формації нових синтем. У цьому сенсі спостерігаємо, що значення, якого набувають ці дві монемою в текстах Інтернет-простору уможливають властивість їхньої нової продуктивності.

Cyber- в онлайн-ресурсах.

Cyber було вперше зареєстровано у французькій мові в 1834 році у складі неологізму *cybernétique* [Dictionnaire étymologique et historique du français]: йшлося про його уживання у політичному значенні *science du gouvernement* («наука уряду») [1], більше того *cyber* походить з грецької мови *kubernan*, тобто *gouverner*. Цей самий термін *cybernétique*, який перейшов до американського варіанту англійської мови, повернувся у французьку мову в XX столітті у ново-

му значенні *robotique*. Насправді, саме в 1947 році деякі американські науковці, з-поміж яких Н. Вінер, ввели слово *cybernetic* за взірцем до грецького *kybernetes*, тобто *timonier*, і англійський суфікс *-ic*, переданий у французькій мові еквівалентом *-ique*. Тут йшлося про штучний еллінізм.

Саме, виходячи з цього нового використання конфікса, в 1984 році У. Гібсон, відомий американський письменник, пропонує англійську неолоксемі *cyberspace* у своєму романі *Neuromancer*. Згодом У. Гібсон запропонував інший неологізм, створений на основі даного конфікса: *cyberpunk*. *Cyberspace* і *cyberpunk*, перша лексема, адаптована у французькій мові у вигляді графеми *cyberespace*, є обидва англійськими термінами, які знову ввели конфікс у французьку мову. Окрім цього конфікс є присутнім і в іншій неолоксемі англійської мови, що походить з інформатики: йдеться про *cybernaut* яке, передане у французькій мові калькою *cybernaute*, позначає *utilisateur d'Internet* (інтернет-користувача). Так само, як і для двох попередніх термінів, *cybernaut* є прикладом синтему через конфіксацію з допомогою двох монем грецького походження *cyber* і *nauta*, остання позначає *matelot*. Французький еквівалент, прийнятий термінологічною комісією в 1999 році, є синонімом *internaute*.

Таким чином, *cyber* входить до складу неолоксеми *cyberespace* зі значенням *réalité virtuelle* (віртуальна реальність). Виходячи з цього значення були створені численні терміни у французькій мові, наприклад, *cybérien*, прикметник, створений від *cyberie*, що позначає реалії, які стосуються «віртуального світу мереж». Проте, той факт, що ця віртуальна реальність відноситься і до галузі засобів масової інформації, і до мережі Інтернет, підтверджує, що даний елемент використовується у французькій мові в обох сферах: *cybermarché*, *cyberami*, *cybercommerce*, *cyberpornographie* тощо.

Так само у випадку лексеми *cyberbavardage*, запропонованої, як можливої альтернативи англіцизму *chat*, що використовується молоддю. За тією ж структурою, тобто конфіксована монема плюс вільна монема, словник інформатики реєструє перелік наступних синтем:

cybercafé: «кафе, бар, де можна під'єднатися до мережі Інтернет»;

cybermarketing: «сукупність методів, практик, засобів та вивчення маркетингу в мережі Інтернет»;

cyberplan: «план розробки та просування Інтернет-сайту».

Тільки синтема *cybersex*, яка зберігає перше значення віртуальної реальності («un «acte» sexuel, une exhibition... dans un environnement on line ou virtuel»).

Продуктивність *cyber-* спричинило те, що цей елемент може автономно вживатися і використовується, як лексичний детермінант типу епітета, наприклад, в таких синтагмах, як «*culture cyber*», «*créature cyber*», «*génération cyber*», або самостійною для того, щоб позначити поняття «кіберпростір, чи кіберкультура, або сукупність нових технологій».

Дійсно, протягом останніх десятиліть виокремлюємо надзвичайну продуктивність окремих *cyber, télé, vidéo, info...* Проте, потрібно уточнити, що, якщо це все підтверджує креативну силу французької мови, то багато термінів залишаються оказіональними утвореннями: «Чи існує життєвість цих нових форм? *Le cybercafé, le cyberespace* і *le cybernaute* ввійшли до складу загально-мовних словників (напр. *Le Petit Larousse*, 1998), але, чи вдасться інтегрувати так само інновації *le cyberbar, la cybersandwicherie* і *le cyberrestaurant*? Говоритимемо ми зараз про *cyberfanatique, cyberradio, cyberchroniques, cybermagazines, cyberfeuilletons, cybercanulars*?» [12, 4].

Нормативне відношення, що є властивим для ресурсу *La Banque des mots* є, безперечно, причиною цієї денонсації надмірного використання *cyber*. Хоча ми вважаємо, що є доречним детально описати продуктивність цього конфікса, а, відтак і утворень зі залученням цього елемента.

Щодо ймовірних значень префікса *cyber-* в онлайн-словниках знаходимо такі інтерпретації, які пов'язані:

- 1) з віртуальною реальністю;
- 2) з Інтернет-контекстом або засобами мультимедіа;
- 3) з кібернетикою.

Посилання на друге значення є найчисельнішим, хоча воно, будучи пов'язаним зі засобами інформації, зустрічається тільки в двох випадках: прикметник *cyberhippie*, тобто, «*той, хто поєднує технології мультимедіа і стиль життя хіппі*» та іменник жіночого роду *cyberdescente*, тобто «*сильне враження, яке переживає глядач при перегляді кінострічки у форматі 3D, що супроводжується серією мультимедійних спецефектів*».

Загалом, ці новотвори відносяться до живих істот і абстрактних понять (напр. *cyberdémocratie* «*нова форма демократії, яка ґрунтується на колективній участі громадян, які додатково є відкритими для інтерактивного діалогу з допомогою мережі Інтернет*», зазначимо її, як особливо модною з-поміж соціологів), особливо пов'язані з мережею Інтернет. Відносно створення синтем, які виходять зі значення *cyber-*, ми можемо відзначити наявність таких структур:

- 1) *cyber* + термін, який стосується галузі правосуддя:

- cyberdélinquance*: n. f. «сукупність правопорушень, здійснених в Інтернеті»;
- cyberjuré*: n. m. «суддя, який розглядає судові справи, передані до віртуального суду в мережі Інтернет»;
- cyberjury*: n. m. «судді, які ведуть судовий процес у віртуальному суді в мережі Інтернет»;
- cyberjustice*: n. f. «правосуддя, яке здійснюється завдяки сучасним технічним засобам через віртуальний суд в мережі Інтернет»;
- cyberprocès*: n. m. «процес, який відбувається у віртуальному суді, що проводиться в мережі Інтернет»;
- cybertribunal*: n. m. «віртуальний суд, що відбувається в мережі Інтернет».
- 2) *cyber* + термін, який відноситься до галузі розваг:
- cyberfestif*: adj. «який, що відноситься до кібер-свята»;
- cyberfête*: n. f. «свято, яке відзначається у мережі Інтернет»;
- cyberjoueur*: n. m. «Інтернет-гравець»;
- cyberjoujou*: n. m. «гра в Інтернеті»;
- cyberloisirs*: l. m. p. «розваги в Інтернеті».
- Предмет:
- cyberfeuilleton*: n. m. «стаття на літературну чи наукову тему, що розповсюджується через мережу Інтернет»;
- cybermagazine*: n. m. «журнал, який розповсюджується через мережу Інтернет»;
- cyberradio*: n. f. «радіо, яке є доступним у мережі Інтернет [...]».
- Місце / віртуальне місце:
- cyberbar*: n. m. «кафе, яке окрім їжі, пропонує доступ до мережі Інтернет»;
- cyberboutique*: n. f. «сайт, створений в мережі Інтернет для продажу товарів високої моди»;
- cybercasino*: n. m. «віртуальний зал казино, який доступний в мережі Інтернет»;
- cybermusée*: n. m. «музей, який пропонує відвідувачам огляд своєї експозиції у мережі Інтернет [...]»;
- cyberrestaurant*: n. m. «ресторан, обладнаний комп'ютерами, і в якому можна під'єднатися до мережі Інтернет»;
- cybersandwicherie*: n. f. «інтерактивна послуга, яка пропонується клієнтам в мережі Інтернет».
- 3) *Cyber* + термін, який стосується галузі війни:
- cyberfronde*: n. f. «бунт проти мережі Інтернет, організований випадковими журналістами [...]»;
- cyberguérilla*: n. f. «кібертероризм»;
- cyberterrorisme*: n. m. «напади комп'ютерних піратів на сервери [...]»;
- cyberterroriste*: n. m. «Інтернет-користувач, який займається кібер-тероризмом».
- 4) *cyber* + термін, що стосується категорії людини:
- cyberadmirateur*: n. m. «фанатик, який демонструє своє захоплення артистом в мережі Інтернет»;
- cyberartiste*: n. m. «письменник, художник, який розповсюджує свої твори в мережі Інтернет»;
- cybercitoyen*: n. m. «особа, яка під'єднується до мережі Інтернет, і цікавиться державними справами»;
- cyberdetective*: n. m. «приватний детектив, який працює в мережі Інтернет, і займається розслідуваннями справ інтернет-користувачів»;
- cyberéditeur*: n. m. «видавець, який розповсюджує свої публікації в мережі Інтернет»;
- cyberfanatique*: n. m. «користувач, який фанатіє від Інтернет-мережі»;
- cyberjardinier*: n. m. «особа, яка під'єднується до мережі Інтернет з метою розробки віртуального ландшафту»;
- cyberministre*: n. m. «міністр, який заохочує громадян використовувати нові технології»;
- cybermome*: n. m. «дитина, яку залучають до використання Інтернет-мережі»;
- cybermusicien*: n. m. «особа, яка займається музикою в Інтернет-мережі»;
- cyberthérapeute*: n. m. «психотерапевт, який може консультувати через мережу Інтернет»;
- cybertouriste*: n. m. «інтернет-користувач, який поводить себе в мережі, як турист»;
- cyberveuve*: n. f. «жінка, яка залишилася без чоловіка, і яка не може жити без Інтернету»;
- cybervoyageur*: n. m. «особа, яка «вміло подорожує» інформаційними сайтами в мережі Інтернет».
- 4) *Cyber* + група слів, створених на основі лексеми *téléphone*, або на основі афerezису *phone*:
- cyberphone*: n. m. «телефон в Інтернет-мережі»;
- cybertéléphoner*: v. intr. «телефонувати з допомогою кібертелефону»;
- cybertéléphonie*: n. f. «передача телефонних повідомлень через комп'ютер».

Проте, зазначимо, що в деяких з поданих неолексем, наприклад, *ciberjustice*, наявність співвідношення значення, пов'язаного з віртуальною реальністю і значення, що стосується мережі Інтернет.

Зазвичай у другому значенні монема, спостерігаємо утворення, створені з допомогою апокопи другої монема: *cyberpro (profession)*, *cybermanif (manifestation)*.

Значення, пов'язане з лексемою *cybernétique* характеризує окремі використання префікса *cyber*:

cyberlit: n. m. «ліжко, оснащене певними функціями, які дозволяють здійснювати окремі завдання в автоматичному режимі»;

cybermaison: n. f. «кібер-будинок, де все (двері, вікна, холодильник, інші прилади тощо) під'єднані до комп'ютера [...]»;

cyberparillon: n. m. «маленький робот у вигляді метелика».

Підкреслимо також той факт, що в галузі преси з допомогою *cyber*- відзначаємо створення таких висловлювань, як *bague cybermagique*, *cyberidées reçues*. Існує два «ігрових» використання *cyber*-, що впливає з трансформації відомого вислову («*la bague/baguette magique*»; *les «idées reçues»*) в неочікуване, випадкове, оказіональне словосполучення («*bague cybermagique*»; «*cyberidées reçues*») [12, 25-38].

Префікс *hyper*- на Інтернет-платформах.

Префікс грецького походження *hyper* вперше з'явився в галузі інформатики – синтеми *hypertexte* і *hyperlien*, перекладені з англійської мови *hypertext* і *hyperlink*. Присутність в структурі англійських синтем префікса грецького походження (*hyper*) і двох вільних монем романського походження *text* і *link*, сприяло прийняттю англіцизму з боку молоді. Термін *hypertexte* є французькою калькою англійського неологізму, створеного Тедом Нельсоном в 60-х роках для того, щоб описати своє бачення інформації, представленої і доступної через лінки, інтегровані в документах. У галузі інформатики він позначає систему послань, що дозволяють перейти безпосередньо від однієї частини одного документа до іншої частини, або від одного документа до інших документів, обраних автором. Цей неологізм, прийнятий термінологічною комісією Франції, яка опублікувала це слово офіційно в 1999 р., передусім як прикметник *hypertextuel*, і зареєстрований в *La Banque des mots*.

Відзначаємо, що значення префікса в лексемі *hypertexte* не може викликати значення інтенсивності, яке цей префікс мав зазвичай у французькій мові; насправді, в неологізмі префікс є пов'язаним з етимологічним прийняттям *au-delà*, що приймається не в значенні перевищення міри (значення інтенсивності), а в значенні просторового переміщення. У цьому значенні всередині будь-якого тексту *hypertexte* є посиланням, отриманим через будь-який *lien* (англ. *link*), переміщення в кіберпросторі (віртуальній реальності), тобто в іншу зону тексту. Зв'язок між двома частинами тексту стає *un hyper-hyperlien*. *L'hypertexte* таким чином позначає метафорично сам текст, в якому наявна присутність *hyperliens*, які, будучи фізично ключовими фразами або радше картинками, на які потрібно натиснути, аби перейти в іншу зону тексту. Через аналогічний механізм, зазвичай прийнято розглядати *hyperliens*, як гіпоніми лексем *hypertextes* [12, 43].

Що привертає увагу в синтемах *hypertexte* – *hyperlien*, так це нове значення префікса, що пов'язане з просторовим переміщенням у кіберпросторі, і, яке уможливило продукування неологізмів. Словник *Jargon français* реєструє, наприклад, новотвір *hypertoile*, а також синонім, що рідко уживається, *-web*. На нашу думку потрібно зазначити дві речі, які стосуються нового значення *hyper* :

1) префікс не може більше розглядатися в опозиції до префікса грецького походження *hyp(o)*, з яким він складав суперечливу пару, як префікс інтенсивності, починаючи з XVI-го століття;

2) *hyper* видається таким, що набує дедалі більше конотацій, а, відтак може перебувати у зв'язку з префіксами, що використовуються в інформатиці (*info-*, але особливо *cyber-*), і сприяє тому, що неосинтеми отримують позитивне значення, пов'язане з кіберпростором, і з віртуальною реальністю.

Префікс *hyper*- в «La Banque des mots».

La Banque des mots реєструє передусім чотири випадки, що пов'язані зі значенням інтенсивності цього префікса, тобто, *au-delà* позначаючи *au-dessus*, перевищення міри. Йдеться про такі неолексеми:

1) значення інтенсивності префікса *hyper* :

hyperféminité: (Biologie), n. f. «Féminité extrême où l'on trouve d'un côté la rondeur associée à la fertilité, de l'autre la carrure protectrice associée à l'appartenance à un milieu social»;

hyperviolence: (Sociologie), n. f. «Violence extrême»;

hypertechnicien-iennne: (Technique), adj. «Qui maîtrise parfaitement les techniques professionnelles requises»;

hypercompétition: (Technologie), n. f. «Compétition excessive».

Потрібно зазначити, що значення інтенсивності залишається продуктивним в галузях, які не є пов'язані з інформатикою. Ми спостерігаємо тільки один виняток, а саме в *Jargon français*, який реєструє термін *hyperespace*, тобто «espace mémoire se situant bien au-delà de ce qu'un ordinateur peut effectivement adresser».

Префікс видається продуктивним в галузі інформатики за причиною значення, яке «деривується» з його використання в лексемі *hypertexte*, що пов'язане з переміщенням у просторі. Хоча нам видається, що більшість нових термінів у інформатиці мають різні значення по відношенню до значення просторового переміщення, що передбачає *hypertexte*. Насправді, значення префікса поступово переходить від просторового відношення між двома пунктами кіберпростору до відношення взаємодії, пов'язаної з просторовим зв'язком. Наведемо декілька неологізмів з *La Banque des mots*, зареєстрованих в останнє десятиліття.

2) значення просторового переміщення (відношення між двома термінами кіберпростору):

hyperfiche: n. f. «Fiche d'un document informatisé comportant des informations par thème, elles-mêmes connectées à d'autres informations du fichier par des liens hypertextes»;

3) значення взаємодії:

hypervidéo: n. m. «Procédé fondé sur le principe de l'interactivité et l'exploitation des hyperliens, permettant à l'utilisateur de naviguer dans un espace conçu à l'image d'un café»;

hypercafé: n. m. «Dans un logiciel, milieu conçu pour représenter un café où se déroulent des conversations et des scènes de la vie quotidienne, destiné à un utilisateur qui souhaite naviguer dans cet espace virtuel sur un écran d'ordinateur grâce aux modes interactifs»;

hyperson: n. m. «Procédé qui s'appuie sur le son et qui vise à l'améliorer grâce à l'interactivité des logiciels multimédias».

Розглядаючи неолексеми *hypervideo*, *hypercafé* і *hyperson*, ми бачимо наявність третього значення *hyper-*, яке сьогодні недостатньо висвітлено, що є активним і продуктивним в утворенні інновацій: *hyperbase*, *hyperbible*, *hyperdictionnaire*, *hyper-document*, *hypergéométrie*, *hypergraphe*, *hypergraphique*, *hyperimage*, *hyperinformation*, *hypermedia*.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок. Доходимо висновку, що нова продуктивність *cyber-* і *hyper-* спостерігається в галузі інформатики, зокрема в інформаційних Інтернет-джерелах. *Cyber-* та *hyper-* є активними у сучасному французькому віртуальному просторі у створенні інновацій на основі знань, отриманих з використанням новітніх технологій. Питаннями майбутніх наукових розвідок слугуватимуть інші словотвірні елементи, які активізувалися в Інтернет-мові в останнє десятиліття.

Список використаних джерел

1. Зацний Ю. А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття : англо-український словник / Ю.А. Зацний, А.В. Янков. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 360 с.
2. Ampère A.-M. Essai sur la philosophie des sciences ou exposition analytique d'une classification naturelle de toutes les connaissances humaines / André-Marie Ampère. – Paris : Bachelier, 2000. – P. 140-141.
3. Chéol-Hoon Hong. Tendances de la néologie par dérivation et par formation au moyen d'éléments gréco-latins/Hong Chéol-Hoon // La Linguistique. – vol. 33, fasc. 2 / 1997. – P. 107.
4. Martinet A. Grammaire fonctionnelle du français / A. Martinet. – Paris : Didier, 1998. – 276 p.
5. Martinet A. Le syntème / A. Martinet // La Linguistique. – Vol. 35. – Paris : Presses universitaires de France, 1999. – P. 11-16.
6. Mitterand H. Les mots français / H. Mitterand. – Que sais-je? P.U.F., 1996. – 128 p.
7. Wiener N. La cibernética : controllo e comunicazione nell'animale e nella macchina / Norbert Wiener. Milano : il Saggiatore, 1982. – P. 19.

Лексикографічні джерела

8. Dictionnaire étymologique et historique du français, sous la direction de Jean Dubois, Henri Mitterand et Albert Dauzat. – Paris : Larousse, 1997. – 670 p.
9. Glossary of Internet Terms [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.matisse.net/files/glossary.html>.
10. L'ABC des réseaux, par l'association «Passerelles – Langue française et nouvelles technologies» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.culture.fr/culture/dglf/ressources/lexiques/abc.htm>.
11. Larousse [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais>.
12. La Banque des Mots [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cilf.fr/collection-<i>La_Banque_des_mots</i>-10-1-1-0-1.html.

13. Le Dictionnaire bilingue de l'informatique (français-anglais) de Robert Cormier [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wwli.com/translation/netglos/netglos.html>.
14. Le Dictionnaire du nouveau vocabulaire de Vicnet [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.multimania.com/ici/dico/dico.html>.
15. Le Dico de l'informatique d'Eric Goguey [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dicofr.com>.
16. Le Dico du Net [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.outilnet.com/dico>.
17. Le Glossaire de termes relatifs a Internet de Jean-Karim Benzineb [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.culture.fr/culture/dglf/ressources/lexiques/internet.htm.
18. Le Glossaire informatique des termes de la Commission ministérielle de terminologie informatique (CMTI), rédigé par Philippe Deschamp [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www-rocq.inria.fr/~deschamp/www/CMTI/glossaire.html>.
19. Les Essais de définition du vocabulaire Internet de l'Académie française [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academiefrancaise.fr/langue/internet.html>.
20. Le Jargon français de Roland Trique [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.linux-france.org/prj/jargonf/>.
21. Le Lexique des néologismes Internet, de Guy Brand et Jean-Pierre Kuipers [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mediaport.net/Humains_Associes/Lexique/Lexique.html.

Анотація. У статті описано продуктивність *cyber-* та *hyper-* у лексичі сучасного франкомовного Інтернету, подано корпус неолексем з цими елементами, проведена оцінка важливості механізму неологізації з допомогою *cyber-* і *hyper-*, який діє на всіх рівнях мови. У дослідженні закладена концепція французького лінгвіста А. Мартіне щодо поняття синтеми, монеме. Показано, що активність *cyber-* та *hyper-* особливо активно спостерігається у галузі інформатики, особливо на інформаційних порталах Інтернет-ресурсів.

Ключові слова: префікс, *cyber-*, *hyper-*, синтема, монема, неолексема, неологія.

Summary. The article deals with the describing the productivity that *cyber* and *hyper* have recently achieved in the modern French Internet language, the author presents the list of neolexemes that have these elements, the evaluation of neologization processes mechanism that use *cyber-* and *hyper-* acting on all language levels is done. Martinet's approach to the mechanisms of neology furnishes us with a useful research tool. Our corpus is formed by the online French dictionaries of computer science and by the lists of neologisms from the French review *La Banque des mots*.

Regarding new possible meanings of *cyber-* in online resources we found the following interpretations that were closely related to: 1) virtual reality; 2) Internet-context or multimedia; 3) cybernetics or technics that concern robots.

In terms of morphology and semantics French neologisms with *cyber-* are similar to the analogical ones of English language. The success of English lexeme *cyberspace* caused the appearance of model *cyber-* + noun. This syntactical model 1) is identical to the classical one and it is using for new words formation as e.g. *cybernétique*; 2) reproduces the reality of notion in virtual area. Neologisms mean the real world activity that is reproduced in Internet; 3) indicates place, thing, person that exist in *cyberspace*, in Internet or concern them. It is stated that neologisms with *cyber-* are spreading in three main semantic fields: commercial activity, security and society.

Concerning *hyper-* there is any mention about its new usage in French lexicographical works. But this prefix possesses a new meaning owing to the fact of formation of lexeme *hypertext* in English language. *Hyper-* has the meaning of exaggeration, excessiveness (*PR-2000*), superlative degree in compound words of French language, and is used for nouns and adjectives formation and widely used words creation: *c'est hyper-sympa*, *hyper-chouette*.

It is stated that there are two statuses of new meaning of *hyper*, namely: 1) it can't be considered more in opposition to *hyp(o)*; 2) *hyper* assumes more connotations especially it is used in informatics sphere and favours the receiving of new meanings by lexemes related to *cyberspace* and virtual reality. First of all French review "La Banque des mots" (Bank of Words) registers only four cases of neolexemes related to the intensity's meaning.

Key words: prefix, *cyber-*, *hyper-*, *synthem*, *monema*, *neologism*, *neology*.

Отримано: 08.10.2016 р.

З М І С Т

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

<i>Абрамович С.Д.</i> Ліризація громадського дискурсу в поезії Тамари Севернюк	5
<i>Гарячая О.С.</i> Эпитет как средство символизации образа дороги в «Мертвых душах» Н. Гоголя и «Волшебном фонаре» Ю. Крашевского	8
<i>Доній Т.М.</i> Мотивне поле архетипу самоті	12
<i>Кеба О.В.</i> Наратор як детектив і детектив як наратор: версії Грема Гріна (The End of the Affair) і Грема Свіфта (The Light of Day)	16
<i>Кеба Т.В.</i> Концепти англійськості й американськості в романі Генрі Джеймса «Жіночий портрет» ...	21
<i>Насмінчук Г.Й.</i> Інтертекстуальні стратегії роману «Між пеклом і раєм» Галини Тарасюк	25
<i>Орлов О.П.</i> Феноменологія художніх образів із циклу Івана Буніна «Весною, в Іудеї»	28
<i>Ситник О.В.</i> Співвідношення сюжету та характерології у психологічних новелах В. Фолкнера.....	32
<i>Спивачук В.А.</i> Образ “маленького человека” в традиции русской литературы начала XX века (на примере рассказов Пантелеймона Романова).....	36
<i>Титянин К.А.</i> О специфике отношения Гоголя к фольклорному сознанию в «Вечерах на хуторе близ Диканьки»	41
<i>Шулик П.Л.</i> Своєрідність часово-просторової організації роману Амоса Оза «До самої смерті»	44

МОВОЗНАВСТВО

<i>Агафонова А.М.</i> Теоретичні аспекти вивчення епістолярного дискурсу.....	49
<i>Бабій Ю.Б.</i> Онімні маркери сучасного політичного дискурсу	52
<i>Беркешук І.С.</i> Зародження когнітивної дериватології як науки	56
<i>Bukhinska T.V.</i> Sentence size as feature of the author’s style (applied to works of German writers)	60

Hladkoskok L., Muradkhanian I., Rubanets T.

Teaching English for future lawyers	64
Гудима Н.В.	
Структурні типи запозичених лексем у сучасній українській мові	68
Дзира І.Я.	
Реєстр війська запорозького низового 1756 р. як джерело вивчення лінгвістичних і етнічних контактів Південних слов'ян і запорозьких козаків у середині XVIII століття	72
Дзюбак Н.М.	
Фонетичний повтор як індивідуальний авторський прийом організації поетичного мовлення Аркадія Браєску	77
Желязкова В.В.	
Іконічні лексеми в семіосфері роману В. Шкляра «Маруся»	81
Зелінська О.Ю.	
Діалог як засіб побудови тексту української проповіді XVII ст.	85
Казимір В.О.	
Взаємодія між лексикографією і теорією мови – розширення і диференціація типології німецьких словників	90
Каленюк С.О.	
Термінолексеми в мові ЗМІ Миколаївщини: функції та ідеографічні типи	96
Коваленко Б.О.	
Лінгвальні особливості оповідань Михайла Коцюбинського (на матеріалі прижиттєвої збірки “У грішний світ”).....	100
Коваленко Н.Д.	
Часова реальність буття у фразеології говірок	104
Козак Р.В.	
Експресивний синтаксис як мовний засіб репрезентації синтаксичної прецедентності у східнослов'янських мовах	108
Косович О.В.	
<i>Cyber-</i> та <i>hyper-</i> у лексиці сучасного франкомовного інтернету	113
Коч Н.В.	
Концептуальна дихотомія правда/неправда як лінгвокультурний феномен	119
Кришталюк Г.А.	
Зміна як спосіб концептуалізації заперечення: когнітивно-дискурсивне вивчення (на матеріалі сучасних англomовних газет)	124
Кульбабська О.В.	
Варіантність синтаксичних конструкцій в українських паралельних перекладах біблії	128
Макар І.С.	
Словник мови письменника і проблеми дослідження лексичної ідіосистеми художнього твору	133
Маркітантов Ю.О., Поплавська Л.В.	
Авторське слово в художній прозі Миколи Невидайла (на матеріалі повісті «Родове прокляття»)	138

Мартіна О.В.

- Облігаторні позиції інтерперсональних дієслівних предикатів
у пропозиції міжособистісних відношень 142

Марчук Л.М.

- Оцінні характеристики концепту «чесність» та його функційна частотність у ЗМК
(на матеріалі регіональних інтернет-газет) 145

Матковська М.В.

- Актуалізація категорії полілокутивності
в англomовному політичному дискурсі 149

Мелєксєєва Н.В.

- Реалізація предикатів наявності / відсутності з додатковою семою ознаки
в семантико-синтаксичній структурі речення 152

Монастирська Р.І.

- Термінологічні значення цивільно-правових понять
у логіко-предметному аспекті 156

Олексюк О.М.

- Мовна ситуація Миколаївщини в умовах суцільного білінгвізму 159

Сидоренко І.А.

- Особливості сучасних напрямів дослідження драматургічного дискурсу 165

Струганець Ю.Б.

- Способи словотворення української футбольної лексики 169

Сьоміна О.І.

- Синтаксис як об'єкт діалектології 174

Тищенко Т.М.

- Способи номінації в тематичних групах лексики з конкретним значенням
у східноподільських говірках української мови 179

Томусяк А.О.

- Комунікативно-інтенційний зміст комплексу «питання-відповідь»
у сучасному англomовному художньому тексті
(на матеріалі роману Сьюзен Коллінз «Голодні ігри») 183

Томусяк Л.М.

- Каузативне ускладнення дуплексивних конструкцій 188

Третяк Н.В.

- Предикативні метафоричні моделі
в семантичному синтаксисі української мови 192

Удовіченко Г.М.

- Лінгвокультурний підхід до вивчення мови 196

Чернікова О.І.

- Структурні різновиди кіномемів у англomовному лінгвокультурному середовищі 200

Черська Ж.Б.

- Засоби вербалізації концептів «егоїзм»-«альтруїзм»
у художній літературі першої половини ХХ століття 203

Шатілова Н.О.

- Звертання як репрезентант української народнопоетичної традиції в ідіостилі
Сидора Воробкевича 207

Яценко Н.О.

Термінологічні дослідження сучасної України: аналітичний огляд 211

МЕТОДИКА

Каптур Г.А., Вітюк В.В.

Художній текст як засіб формування творчо-естетичних цінностей
у майбутніх учителів початкових класів 216

Чайка С.В.

Виховний потенціал української народної музичної творчості 220

Шеремета Н.П.

Формування креативності студентів на заняттях
з української мови за професійним спрямуванням 224

ФОЛЬКЛОР

Наумовська О.В.

«Добрий козак усе по волі ходить!»: типологія героїчних образів чарівної казки 227

Шуляк С.А.

Елементи сакрального в текстах українських народних замовлянь 231

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Варех Н.В.

Особливості медіарецепції етноніму «Ukraine» у британській періодиці 235

Козиряцька С.А.

Дискурсні практики медіа-сфери Росії: синтез двох ідеологій
чи розмивання орієнтирів 239

Колупаєва О.М.

Мовна специфіка спортивних текстів в електронних ЗМІ
(за матеріалами сайту football24.ua) 245

Лівіцька О.В.

Мовні особливості рекламних текстів у сучасному телеэфірі 249

Садовнікова О.П., Сипченко І.В.

Актуалізація національно-культурних цінностей українців
у сучасному медіадискурсі: етносимволи в рекламному зверненні 254

РЕЦЕНЗІЇ

Кеба О.В.

Минуле у світлі фікційності: сучасний романіст як історіограф 258

МАТЕРІАЛИ

Коваленко Н.Д.

Очі – душа (матеріали до словника означень кольору очей в українській мові) 260

Відомості про авторів 265

Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту статті 269

Scientific publication

Scientific papers of
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko national University
Philological Sciences

Issue 42

Editor	<i>A. S. Pankova</i>
Computer version	<i>V. O. Farion</i>

«Aksioma» Publishing House,
Prov.Pivnichnyi, 5, Kamianets-Podilskyi, 32300.
Tel/Fax: (03849) 3-90-06. E-mail: aksiomakp@rambler.ru.
Printed in the PE «Aksioma» printing house
Certificate GC JM2I808 of 26.05.2004

Наукове видання

Наукові праці
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Філологічні науки

Випуск 42

Редактор *А. С. Панькова*
Комп'ютерне верстання *В. О. Фаріона*

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 32,09.
Тираж 300 пр. Зам. № 705.

Видавництво «Аксиома»,
пров. Північний, 5, м. Кам'янець-Подільський, 32300.
Тел./факс: (03849) 3-90-06, моб. (067) 381-29-43.
E-mail: aksiomaprint@ukr.net.

Друк ПП «Аксиома».
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1808 від 26.05.2004 р.